

Extremist groups, Extreme Chumros Halacha, Haskafa & historically

Show# 222 | June 1st 2019

רמב"ם הלכות דעות פרק א הלכה ד

הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם, והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו, לפיכך צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו, כיצד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ולא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת, וכן לא יתאוה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו, וכן לא יהיה עמל בעסקו אלא להשיג דבר שצריך לו לחיי שעה כענין שנאמר טוב מעט לצדיק, ולא יקפוץ ידו ביותר, ולא יפזר ממונו אלא נותן צדקה כפי מסת ידו ומלוה כראוי למי שצריך, ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן אלא שמח כל ימיו בנחת בסבר פנים יפות, וכן שאר דעותיו, ודרך זו היא דרך החכמים, כל אדם שדעותיו דעות בינונית/בינוניות/ ממוצעות נקרא חכם.

שמונה פרקים לרמב"ם הפרק הרביעי - ברפואת חוליי הנפש.

הפעולות אשר הן טובות, הן הפעולות השוות, הממוצעות בין שני קצוות, ששניהם רע, האחד מהם ייתור, והאחר חיסור. והמעלות, הן תכונות נפשיות וקניינים, ממוצעים בין שתי תכונות רעות, האחת מהן יתירה והאחרת חסירה. ומן התכונות האלה יתחייבו הפעולות ההן. משל זה: הזהירות, שהיא מידה ממוצעת בין רוב התאוה ובין העדר ההרגשה בהנאה. והזהירות היא מפעולות הטוב, ותכונת הנפש אשר תתחייב ממנה הזהירות היא מעלה ממעלות המידות. אמנם רוב התאוה הוא הקצה הראשון, והעדר ההרגשה בהנאה לגמרי - הקצה האחרון, ושניהם רע גמור. ושתי תכונות הנפש, אשר מהן יתחייבו רוב התאוה, והיא התכונה היתרה, והעדר ההרגשה, והיא התכונה החסרה, שתיהן פחיתויות מפחיתויות המידות. וכן העין היפה, ממוצעת בין הקמצנות והבזבז. והגבורה, ממוצעת בין המסירה לסכנות ורוך הלבב. והבדיחות, ממוצעת בין ההוללות והקהות. והענוה, ממוצעת בין הגאווה ושפלות הרוח. והנדיבות, ממוצעת בין הפזרנות והכילות. וההסתפקות, ממוצעת בין אהבת הממון והעצלנות. והסבלנות, ממוצעת בין הכעס והעדר הרגשת הבזיון. ובושת פנים,

ממוצעת בין העזות והביישנות. וכן שאר המידות. ולא יצטרכו לשמות מונחים להן דוקא, אם יהיו העניינים מושגים ומובנים.

ופעמים יטעו בני אדם באלו הפעולות, ויחשבו אחד משני הקצוות טוב, ומעלה ממעלות הנפש. פעמים יחשבו הקצה הראשון טוב, כמו שיחשבו המסירה לסכנות מעלה, ויקראו המוסרים עצמם לסכנות: גיבורים, וכשיראו מי שהוא בתכלית ההסתכנות ושימת נפשו בכפו, ומפיל עצמו למיתה בכוונה, ופעמים שינצל במקרה - ישבחוהו בזה, ויאמרו: זה גיבור. ופעמים יחשבו הקצה האחרון טוב, ויאמרו על נעדר הרגשת הבזיון - סבלן, ועל העצל - מסתפק בחלקו, ועל נעדר ההרגשה בהנאות לעובי טבעו - נזהר. ועל זה האופן מן הטעות יחשבו גם כן הבזבז והפזרנות מן הפעולות המשובחות. וזה כולו טעות, ואמנם ישובח באמת המיצוע, ואליו ראוי לאדם לכוון, וישקול פעולותיו כולן תמיד אל זה המיצוע.

ודע, כי אלו המעלות והפחיתויות אשר למידות, אמנם ייקנו וייתשבו בנפש, בחזרה על הפעולות ההוות מזו המידה פעמים רבות בזמן ארוך, והתרגלנו אליהן. ואם יהיו הפעולות ההן טובות - יהיה הנקנה לנו מעלה, ואם יהיו רעות - יהיה הנקנה לנו פחיתות. ומפני שהאדם בטבעו, מתחילת בריתו, אינו לא בעל מעלה ולא בעל חסרון, כמו שנבאר בפרק השמיני, והוא יתרגל בלא ספק לפעולות מקטנות, כפי מנהג קרוביו ואנשי מדינתו, ואפשר שיהיו אותן הפעולות ממוצעות, ואפשר שיהיו מותירות או מחסרות, כמו שסיפרנו, ויהיה האיש הזה כבר חלתה נפשו - צריך שינהגו ברפואתו כדרך רפואת הגופות בשוה. וכמו שהגוף, כאשר יצא משיווי, נראה אל איזה צד נטה ויצא, ונעמוד כנגדו בהפכו, עד שישוב אל השיווי; וכשיתוה, נסלק ידיו מאותו ההפך, ונשוב לעשות לו מה שישאיריהו על שיווי - כן נעשה במידות בשוה. משל זה: אם נראה אדם שנקנתה לו תכונה בנפשו, יקמץ בעבורה עם עצמו, וזוהי פחיתות מפחיתויות הנפש, והמעשה אשר יעשהו מפעולות הרע, כמו שבארנו בזה הפרק. הנה כאשר נרצה לרפא זה החולי, לא נצוהו בעין יפה, שזה כמי שירפא מי שגבר עליו החום בדבר השווה, וזה לא יבריאנו מחוליו. ואמנם ראוי להניעו לעשות פעולת הבזבז פעם אחר פעם, ותיכפל עליו פעולת הבזבז כמה פעמים, עד שתסור מנפשו התכונה המחייבת הקמצנות, וכמעט שתיקנה לו תכונת הבזבז, או יהיה קרוב אליה; ואז נסלק ממנו פעולות הבזבז, ונצוהו להתמיד על פעולות העין היפה, ויקבלן על עצמו לעולם, ולא יותיר ולא יחסר. וכן אם ראינוהו מבזבז, נצוהו שיעשה פעולות הקמצנות וישנן. אבל לא נכפול עליו פועל הקמצנות פעמים הרבה כמו שכפלונו עליו פועל הבזבז. וזה החידוש הוא חוק הריפוי וסודו, והוא, ששוב האדם מן הבזבז לעין היפה, יותר קל ויותר קרוב משובו מן הקמצנות לעין היפה. וכן שוב נעדר ההרגשה בהנאה נזהר, יותר קל ויותר קרוב משוב בעל התאוה נזהר. ולזה נכפול על בעל התאוה פעולות העדר ההנאה, יותר ממה שנכפול על נעדר ההרגשה פעולות התאוה. ונחייב את רך הלבב במסירה לסכנות, יותר ממה שנחייב המוסר עצמו לסכנות ברך הלבב. ונרגיל הכילי בפזרנות, יותר משנרגיל הפזרן בכילות. וזה הוא חוק רפואת המידות, וזוכרהו.

ולזה הענין לא היו החסידים מניחים תכונות נפשיותיהם על התכונה הממוצעת בשוה, אלא נטו נטיה מעטה אל

התוספת והחסרון, על דרך הסייג. רצוני לומר, שהם, למשל, נטו מן הזהירות אל העדר ההרגשה בהנאה מעט, ומן הגבורה אל המסירה לסכנות מעט, ומן הנדיבות אל הפזרנות מעט, ומן הענוה אל שפלות הרוח מעט, וכן בשאר המידות. וזה הענין נרמז באומרם: "לפנים משורת הדין".

ואולם מה שעשו החסידים בקצת הזמנים, וקצת אנשים מהם גם כן, מן הנטיה אל הקצה האחד, כמו הצום, והקימה בלילה, והנחת אכילת הבשר ושתית היין, והרחקת הנשים, ולבישת הצמר והשיער, והשכינה בהרים, וההתבודדות במדברות - לא עשו דבר מאלה אלא על דרך הרפואה, כמו שזכרנו, ולהפסד אנשי המדינה גם כן; כאשר ראו שהם נפסדים בפגישתם וראיית מעשיהם, וחששו מהפסד מידותיהם בחברתם - הלכו מאיתם למדברות, ולמקום שאין שם אדם רע, על דרך מאמר הנביא: +ירמיהו ט, א+ "מי יתנני במדבר" וכו'. וכאשר ראו הסכלים שאותם החסידים עשו אלו המעשים, ולא ידעו כוונתם - חשבום טובות, וכוונו אליהם, בחושבם שיהיו כמותם, והתחילו לענות גופותיהם בכל מיני עינוי, וחשבו שהם קנו לעצמם מעלה, ועשו טוב, ושבזה יתקרב האדם לה'; כאלו ה' שונא את הגוף, ורוצה להמיתו ולאבדו. והם לא ידעו שאלו הפעולות רעות, ושבהן תושג פחיתות מפחיתויות הנפש. ואין משלם אלא משל סכל במלאכת הרפואה, שראה הבקיאים מן הרופאים שהישקו חולים נוטים למות סמים חריפים, והפסיקו מהם המזון, והבריאו מחוליים, וניצלו מן המות הצלה גדולה. ואמר אותו הסכל: אם אותם הדברים מבריאים מן החולי, כל שכן שיעמידו הבריא על בריאותו, או יוסיפו בה, והתחיל לקחת אותם תמיד, ולהתנהג בהנהגת החולים - שהוא יחלה בלא ספק. כן אלו, חולי הנפשות הם בלא ספק, בלקחם הרפואה על הבריאות.

וזאת התורה השלימה, המשלמת אותנו, כמו שהעיד עליה יודעה: "תורת ה' תמימה... מחכימת פתי" - לא זכרה דבר מזה. ואמנם כוונה שיהיה האדם טבעי, הולך בדרך האמצעית: יאכל מה שמותר לו לאכול בשיווי, וישתה מה שמותר לו לשתות בשיווי, ויבעל מי שמותר לו לבעול בשיווי, ויישב המדינות בצדק וביושר, לא שישכון במערות ובהרים, ולא שילבש השער והצמר, ולא שיטריח הגוף ויענהו. והזהיר מזה במה שבא אלינו בקבלה. אמר בנזיר: +במדבר ו, יא+ "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", ואמרו: "וכי על אי זה נפש חטא זה? על שמנע עצמו מן היין. והלא דברים קל וחומר, אם מי שציער עצמו מן היין צריך כפרה, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה".

ובמסורות נביאינו ומעתיקי תורתנו, ראינום מכוונים אל השיווי, ואל שמירת נפשותיהם וגופותיהם, כאשר תחייב התורה. והשיב ה' יתעלה על ידי נביאו, למי ששאל על צום יום אחד בשנה, האם יתמיד בזה או לא, והוא אומרם לזכריה: +זכריה ז, ג+ "האבכה בחדש החמישי הינזר כאשר עשיתי זה כמה שנים", והשיבם: +זכריה ז, ה - ו+ "כי צמתם וספוד בחמישי ובשביעי [ו]זוהי שבעים שנה, הצום צמתוני אני, וכי תאכלו וכי תשתו, הלא אתם האוכלים ואתם השותים". אחר כך ציווה בצדק ובמעלה בלבד, לא בצום, והוא אומרם להם: +זכריה ז, ט+ "כה אמר ה' צבאות לאמר, משפט אמת שפוטו, וחסד ורחמים עשו איש את אחיו" וכו'. ואמר אחרי כן: +זכריה ח, יט+ "כה אמר ה' צבאות, צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, והאמת והשלום אהבו". ודע, כי 'אמת' - הן המעלות השכליות, לפי שהן אמיתיות, לא

ישתנו, כמו שזכרנו בפרק השני; ו'השלום' - מעלות המידות, אשר בהן יהיה השלום בעולם.

ואשוב אל כוונתי. ואם יאמרו אלו אשר הידמו לאומות מאנשי תורתנו - הואיל ודברי אינם אלא בה - שהם אמנם יעשו מה שיעשו, מהטריח גופותיהם ומהפסיק הנאותיהם, על דרך ההרגל לכוחות הגוף, וכדי שיהיו נוטים אל הקצה האחד מעט, כמו שבארנו בזה הפרק שצריך שיהיה האדם כן - הנה זו טעות מהם, כמו שנבאר. וזה, שהתורה אמנם אסרה מה שאסרה וציוותה מה שציוותה - מזאת הסיבה, רצוני לומר: כדי שנתרחק מן הקצה האחד יותר על צד ההרגל. שאיסור המאכלות האסורות כולם, ואיסור הביאות האסורות, והאזהרה מן הקדשה, וחויב כתובה וקידושין, ועם כל זה לא תהיה מותרת תמיד, אלא תאסר בעיתות הנידה והלידה, ועם זה סייגו חכמינו למעט התשמיש, והזהירו מזה ביום, כמו שבארנו בסנהדרין - הנה זה כולו אמנם חייבו ה' כדי שנתרחק מן הקצה הרע מרחק רב, ונצא מן המיצוע אל קצה העדר ההרגשה בהנאה מעט, כדי שתיקבע בנפשותינו תכונת הזהירות. וכן כל מה שבא בתורה מנתינת המעשרות והלקט והשכחה והפאה והפרט והעוללות, ודין השמיטה והיובל, והצדקה די מחסורו - אמנם זה כולו קרוב לפזרנות, כדי שנתרחק מקצה הכילות מרחק רב, ונתקרב לקצה הפזרנות, כדי שתיקבע בנו הנדיבות. ובזאת הבחינה בחן רוב המצוות, ותמצאן כולן מרגילות כוחות הנפש. כמו שנאסרו הנקמה וגאולת הדם, באומרו: +ויקרא יט, יח+ "לא תקום ולא תטור", +שמות כג, ה+ "עזוב תעזוב", +דברים כב, ד+ "הקם תקים", וכו', כדי שיחלש כח הקנאה והכעס. וכן: +דברים כב, א+ "השב תשיבם", כדי שתסור תכונת העין הרעה. וכן: +ויקרא יט, לב+ "מפני ש[י]בה תקום והדרת פני זקן", +שמות כ, יא+ "כבד את אביך", +דברים יז, יא+ "לא תסור (מכל) [מן] הדבר אשר יגידו לך", כדי שתסור תכונת העזות, ותיקנה תכונת בושות הפנים. ושוב הרחיק מן הקצה האחר גם כן, רצוני לומר: הביישנות, ואמר: +ויקרא יט, יז+ "הוכח תוכיח את עמיתך", +דברים יח, כב+ "לא תגור(ו) ממנו", כדי שתסור הביישנות גם כן, ונשאר בדרך האמצעית.

ואם יבוא האיש הסכל, בלא ספק, וישתדל להוסיף על אלה הדברים, כגון שיאסור האכילה והשתיה נוסף על מה שנאסר מן המאכלות, ויאסור הזיווג נוסף על מה שנאסר מן הביאות, ויתן כל כספו לעניים או להקדש, נוסף על מה שבתורה מן הצדקה וההקדשות והערכים - יהיה זה עושה מעשי הרע והוא לא ידע, ויגיע אל הקצה האחד, ויצא מן המיצוע לגמרי. ולחכמים בזה הענין דבר, לא ראיתי מעולם נפלא ממנו, והוא בגמרא דבני מערבא, בתשיעי מנדרים. דיברו בגנות אותם המקבילים על עצמם שבועות ונדרים, עד שנשארים כעין אסירים, ואמרו שם זו הלשון: "ר' אדי בשם ר' יצחק: לא דייך מה שאסרה לך התורה, אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים?". וזה הוא הענין אשר זכרנוהו בשווה, בלא תוספת ובלא חסרון.

הנה כבר התבאר מכל מה שזכרנוהו בזה הפרק, שראוי לכוון אל הפעולות הממוצעות, ושאינן לצאת מהן אל קצה משני הקצוות אלא על צד הרפואה והעמידה כנגד בהפק. וכמו שהאדם היודע במלאכת הרפואה, אם יראה שמיזגו השתנה שינוי מעט, לא יזניח, ולא יניח החולי להתחזק עד שיצטרך לרפואה חזקה בתכלית, ואם ידע שאיבר מאיברי גופו חלש, ישמרהו תמיד, ויתרחק מן הדברים המזיקים לו, ויכוון למה שיועילהו, כדי שיבריא זה האיבר, או כדי שלא יוסיף חולשה - כן האדם השלם, ראוי לו שיבקר מידותיו תמיד, וישקול פעולותיו, ויבחן

תכונות נפשו יום יום, וכל שיראה נפשו נוטה לקצה מן הקצוות - ימהר בריפוי, ולא יניח התכונות הרעות להתחזק בכפילות פועל הרע, כמו שזכרנו. וכן ישים לנגד עיניו המידה הפחותה אשר לו, וישתדל לרפאה תמיד, כמו שהקדמנו, הואיל ואי אפשר לאדם מבלי חסרונות. לפי שהפילוסופים כבר אמרו: קשה ורחוק שיימצא מי שהוא מוכן בטבע למעלות כולן, המידותיות והשכליות. אמנם ספרי הנביאים - נמצא זה בהם הרבה, אמר: +איוב ד, יח+ "הן בעבדיו לא יאמ[י]ן" וכו', +איוב כה, ד+ "ומה יצדק?... ילוד אשה". ושלמה אמר בסתם: +קהלת ז, כ+ "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא".

ואתה יודע, כי אדון הראשונים והאחרונים, משה רבנו, כבר אמר לו יתעלה: +במדבר כ, יב+ "יען לא האמנתם בי", +במדבר כ, כד+ "על אשר מריתם", +דברים לב, נא+ "על אשר לא קדשתם" - כל זה. וחטאו, עליו השלום, היה, שנטה אל אחד משני הקצוות במעלה ממעלות המידות, והיא הסבלנות, כאשר נטה אל הכעס, באומרו: +במדבר כ, י+ "שמעו נא המורים". דקדק ה' עליו שיהיה איש כמוהו כועס בפני קהל ישראל, במקום שאין ראוי בו הכעס. וכגון זה בחוק האיש ההוא חלול השם, לפי שתנועותיו כולן ודיבוריו נלקחים למופת, ומקווים להגיע בהם להצלחת העולם הזה והעולם הבא, ואיך יראה ממנו הכעס, והוא מפעולות הרע, כמו שבארנו, ולא יבוא אלא מתכונות רעות מתכונות הנפש? ואמנם אומרו בזה: +במדבר כז, יד+ "מריתם פי" - הרי הוא כמו שנבאר. וזה, שהוא לא היה מדבר עם אנשים המוניים, ולא עם מי שאין להם מעלה, אלא עם אנשים שהקטנה שבנשיהם היתה כמו יחזקאל בן בוזי, כמו שזכרו החכמים, וכל מה שיעשה או יאמר - יבחנוהו. וכאשר ראוהו שכעס, אמרו שהוא עליו השלום אינו מי שיש לו פחיתות מידה, ואלמלא ידע שה' קצף עלינו בבקשת המים, ושאו הכעסונוהו יתעלה - לא היה כועס. ולא מצאנו בדברי ה' יתעלה אליו בזה הענין לא כעס ולא קצף, אלא אמר: +במדבר כ, ח+ "קח את המטה וכו' והשקית את העדה ואת בעירם". וכבר יצאנו מכוונת הפרק, אבל התרנו ספק מספקות התורה, שהרבה נאמר בו, והרבה יישאל: איזה חטא חטא? וערוך מה שאמרנוהו אנחנו אל מה שנאמר בו, והאמת תורה דרכה. ואשוב אל כוונתי. וכאשר יהיה האדם שוקל פעולותיו תמיד, ומכוון לאמצען - יהיה במדרגה העליונה ממדרגות בני האדם, ובזה יתקרב אל ה' וישיג מה שאצלו, וזוהי השלמה שבדרכי העבודה. וכבר זכרו החכמים זה הענין, ואמרו עליו בזו הלשון: "כל השם ארחותיו - זוכה ורואה בישועתו שלהקב"ה, שנאמר: +תהלים נ, כג+ 'ושם דרך אראנו בישע אלהים', אל תקרי: ושם דרך, אלא: ושם דרך". ושומה היא ההערכה והאומדן. וזה הוא הענין אשר פירשנו בזה הפרק כולו בשווה. וזה שיעור מה שראינוהו נצרך בזה הענין.

משנה מסכת אבות פרק ב משנה א

רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם.

רמב"ם על משנה מסכת אבות פרק ב משנה א

מבואר הוא שהדרך הישרה הן פעולות הטוב אשר בארנו בפרק הרביעי, והן הפעולות הממוצעות, לפי שבהן

יושגו לאדם בנפשו תכונות מעלות, ותיטב התנהגותו עם בני אדם, והוא אומר: תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם.

משלי פרק ד פרק כז

אֶל־תִּטְיִמִּין וּשְׁמָאֹל הִסֵּר רִגְלֶךָ מֵרַע:

עקידת יצחק במדבר שער עב (פרשת במדבר)

ואמר כי בהיות עיניו פקוחות על זה האופן יהיה נשמר במה שסמך פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכוננו וע"ד שאמר אחד מהמליצים לא יכשלו הרגלי' רק לאשמת העינים. ואולם בכתוב הג' ביאר ענין האות ההוא וזכר הנמשל ואמר (שם) אל תט ימין ושמאל הסר רגלך מרע. והכוונה שענין ההבטה וההשקפה המוטלת עליו בעיני בחינתו הוא שישמר מהימין והשמאל בכוונותיו שהם קצות היתרון והחסרון אשר בכל המדות רק שיכוין אל חוט השערה אשר באמצע ולא יחטיא לפי שכל א' מהקצוות הוא הרע והאמצע לבדו הוא הנכון והוא אשר נרמז בפתיל תכלת אשר בציצית כמו שיתבאר שם ב"ה.

שכב אבות פרק שמונה ועשרים דרבי נתן

(י) רבי יהודה ן' אלעאי אומר כל העושה דברי תורה עיקר ודרך ארץ תפל עושין אותו עקר בעולם הזה¹⁵. דרך ארץ עקר ודברי תורה תפל עושין אותו תפל בעה"ז. משלו למה הדבר דומה לאיסטוה¹⁶ שהיא עוברת בשתי דרכים אחת של אור ואחת של שלג אם מהלך כנגד האור הרי נכזה באור ואם מהלך כנגד שלג הרי הוא לוקה בצנה כיצד יעשה ילך בנתיים ויזהר בעצמו שלא יכזה באור ולא ילקה בצנה¹⁷.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לא עמוד ב

דתניא: ונקתה ונזרעה זרע - מלמד, שאם היתה עקרה נפקדת, דברי רבי ישמעאל; אמר ליה רבי עקיבא: אם כן, ילכו כל העקרות כולן ויסתתרו, וזו שלא קלקלה נפקדת! אלא: מלמד שאם היתה יולדת בצער - יולדת בריוח, קצרים - יולדת ארוכים. שחורים - יולדת לבנים, אחד - יולדת שנים. מאי אם ראה תראה - דברה תורה כלשון בני אדם.

Riddles of the week

#1

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף מז עמוד א

דתניא, א"ר אלעזר ברבי יוסי: שמעתי שהבעלים מפגלין.

#2

רמב"ן פרשת נשא פרק ה פסוק כ-כא

והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום, כי חפץ למען צדקו ליסר הנשים שלא תעשינה כזמת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם. ולפיכך פסק הענין הזה משעה שנתקלקלו בעבירות, כמו שאמרו (סוטה מז א) משרבו הנואפים פסקו מי סוטה, שנאמר (הושע ד יד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יזבחו ועם לא יבין ילבט. ואין הכתוב אומר שתהיינה הנשים הנואפות פטורות מן העון בעבור שבעליהן נואפים, רק שלא יעשה בהן הנס הגדול הזה שהוא נעשה להם לכבודם ולהיותם עם קדוש, והם לא יבינו בטובה הזאת ולא יחפצו בה, וזהו שאמר "ועם לא יבין ילבט", כלומר ילכד בסכלותו. וכן ואויל שפתים ילבט (משלי י ח), תרגם המתרגם הירושלמי, וסכלא בספותיה מתאחד:

רמב"ן פרשת תזריע פרק יג פסוק מז

והבגד כי יהיה בו נגע צרעת - זה איננו בטבע כלל ולא הווה בעולם, וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועון יתהוה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו, להראות כי השם סר מעליו. ולכך אמר הכתוב (להלן יד לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, כי היא מכת השם בבית ההוא. והנה איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר (שם) כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע, אבל מפני שלא יבא הענין ההוא אלא בארץ הנבחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה:

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the questions 1 *click here*

Answers to the questions 2 *click here*

Answers to the questions 3 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on the show 7 *click here*

Comments on the show 8 *click here*

Comments on the show 9 *click here*

Comments on the show 10 *click here* **Comments on comment # 10** *click here click here click here*

Comments on the show 11 *click here*

Comments on the show 12 *click here*

Comments on the show 13 *click here*

Comments on the show 14 *click here*

Comments on the show 15 *click here*

Comments on the show 16 *click here*

Show suggestions

Alternative medicine *click here*

Comments on previous Shows

Show 220- Arming our Shuls

Comments on the show 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

For the first riddle at Parshas Nasso:

Most people mistakenly understand the concept of מחשבה as in מחשבת פיגול as a Hirhur B'Lev that is not spoken out.

This is not so. The "Machshava" needs to be expressed in a Dibbur. See the last line of Tosefos in Zevachim 2a (first Tosefos) and all the references in the Gilyon HaShas. Especially רש"י זבחים מא: ד"ה כגון.

Since the Machshava has to be spoken, if she tries this trick she will be heard and the korban will be Pasulled and they will have her bring another one.

The game won't work.

Chezekel Hirshman

Comments on the Show

Rabbi Bechoffer is amazing in clarity and content. Thanks for bringing on such wise people!

Shloime Baumwolspiner

Shavua Tov, Gutte Voch. Welcome back to Eretz Yisrael.

I appreciate your episodes on extremism. My thought, though, is that you are largely asking the wrong, or less important question. I don't think how the extremists affect Kiruv and the opinions of others about us are so important or maybe even relevant at all. The real question is how it changes, affects, and maybe even damages our own community, with us, as a whole and by large, becoming more extreme and less tolerant.

Regardless of that, I thought you might appreciate an example of extremism that was just caught on camera in Bnei Braq yesterday. He is not lying in the roads or hurting anybody, but

boy is it weird.

The article and picture is from the news site Ynet:

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5518328,00.html>

To be brief, a man in a Bnei Braq supermarket was seen doing his shopping for Shabbos while walking within a cage on wheels he had built for himself. When asked what this is all about he said he was concerned about possibly walking in between two women, which is contrary to Halacha, and this cage is the best halachic solution he came up with.

The article includes a photo and video.

Kol Tuv

Rafi Goldmeier

Anti-semitic vaccine post

So when Rabbi Feldheim says he's proVax and antiAnti but won't condemn the AntiVaxer, what's going on...

Maybe he's personally OK with surrendering to the pro-Vaxers but doesn't have enough conviction to tell others what to do. And if it's not his job to tell people to get vaccinated, that seems OK to me.

On climate change (and maybe vaccines too), part of the problem is that it feels like you are having a religion forced upon you. For people who don't know enough to have an opinion, they want to say I don't know. When that is not accepted, then it seems easier/safer to deny.

On the other hand, R Feldheim's eagerness/recklessness to encourage passion scares me.

P.S. Shkoyach.

Enjoying the program.

Saul Lieberman

Shalom R' Dovid,

I heard your most recent podcast this morning and wanted to emphasize that the issue you brought up is profoundly true.

As a Rav in Silicon Valley dealing with many secular Jews, I would say that the groups you mentioned **definitely make a grave Chillul Hashem and turn Jews away from Yiddishkeit.**

Based on my experiences, I wrote a small article on this Sugya recently for Hamodia's Prime Magazine:

<https://thinktorah.org/ambassadors-to-the-world/>

Yashar Koach for bringing up this serious issue.

Rabbi Menachem Levine

Hi Rav Dovid,

I am almost positive that you felt the same thing upon interviewing Rabbi Yitzchok Feldheim. Let's skip the personal part and jump to the problem:

Perhaps the issue is not Peleg or other fringe groups, BUT the reluctance that the majority of rabbis have to call-their mistakes out. EVEN WORSE: to kind of justify them, or minimize the

threat they pose. Or to be skeptical of science because "It's not Torah", or because "It's the scientific world against the Torah". Once you get into that to get into a strong extremist group is almost inevitable. Shavua Tov and Chazak Ubaruch for your wonderful Yeshiva Shel-Ma-la.

Yair Salem

Thank you,

Dear Rabbi Lichtenstein,

I appreciate your recent shows on extremism within the Jewish community, as well as all of your other shows.

I have thought a lot about this topic, and for what it's worth, I would like to share my theory in understanding the origin of extremism, conspiracies, and cults, etc.

What troubles me is where do these seemingly rational people get the audacity and conviction to believe in something that 99.9% of the world knows is wrong? Are they incapable of epistemic humility? Do they have some sort of personality disorder in need of medical attention?

Perhaps every extremism/conspiracy/cult begins with someone(s) identifying a small kernel of truth that has slipped below the radar of the general population. This can be a recognition of how "the facts don't seem to line up just right" or something as innocent as "the general population is not sensitive enough to this issue as they should be".

However, when trying to give over this information to the general population for one reason or another they may be dismissed entirely. Few things are more infuriating than having an important message to get out and being dismissed. מעשים בכל יום, that we see someone make increasingly flagrant and provocative statements to get attention because they feel like they are being dismissed and not being taken seriously. William Happer, a Princeton Physics professor said, "demonization of carbon dioxide is just like the demonization of the poor Jews under Hitler." The Peleg protesters mentioned on the show were chanting they'd rather go to Auschwitz than the army. There are endless examples, and they are by no means surprising.

When people feel like they aren't being taken seriously, they make increasingly extreme claims in order to get attention. If I would write a book on how to radicalize a movement, it would only need two words: Dismiss it.

At this point, two things happen: Everyone else sees these people making absurd claims and has more reason than ever to ignore them, dismiss them as needing mental help, and certainly not take them seriously. Meanwhile, the extremists themselves still remember the genuine kernel of truth that inspired them to begin with, and when they see the rest of the scientific/religious/secular world dismiss that genuine truth without proper consideration it leads them to lose confidence in the consensus. "After all, if they are refusing to even consider seriously something I know is true, who knows what else they are ignoring."

I can observe this vicious cycle happening over and over again and finding a solution is not simple, but dismissing extremists as "crazy" or "in need of medical help" only fans the fire.

Perhaps, when interviewing people harboring extreme views, instead of having the attitude of "How can I show you how you are wrong?", we can have the attitude "If we disagree, there must be something you don't know, that I do, or that I don't know that you do - Let's try to find out what that is."

Be careful: When I say that there is a "kernel of truth", I do not intend to say that their main point is necessarily correct, but rather it may be a misguided articulation of a conceptual truth.

Thank you and כל טוב,

Shraga Silver

Comments on previous shows

Show 213- Women: should they learn

Hi,

I just listened to the podcast from 3/23/19 about women learning Torah. I am currently a sophomore at Ma'ayanot Yeshiva High School, an all-girls modern orthodox high school in Teaneck, NJ. A mandatory course is Gemara, which we have for approximately 4 hours a

week. This year, we paused learning מכות מכות to learn about whether women can learn Torah and if so, what parts of Torah. However, I didn't feel as though we came to a strong conclusion. I found your podcast and enjoyed hearing the many different views. Would you be able to explain the side arguing why women can and should learn Gemara? I would really appreciate having a clear answer to this question.

Thank you so much!

Additionally, would you please address the issue of תיפלות?

I really appreciate it!

Thank you again

Shalhevet Cohen

Show Suggestion

Hi R' Dovid,

I enjoy listening to your Headlines podcast which I get a chance to listen to while walking back and forth to Kollel. I am a retired physicist/entrepreneur living in Ramat Beit Shemesh and I am very active in several Torah related projects.

I have been irked by the anti-vaxxer movement and I commend you for your strong stand in support of Sechel Hayashar. I would like to encourage you to take on a similarly controversial subject, and that is the subject of climate change from the Torah perspective of בל תשחית. Of course you are familiar with the Midrash in Koheles Rabbah – “ תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את “ עולמי” which is a frightening warning from the Ribono Shel Olam that we *are* capable of ruining the only home we have.

The science on climate change is crystal clear and is not questioned in scientific circles. The basic physics has been known for a hundred years - you can't dump tens of trillions of

kilograms of heat absorbing carbon dioxide into the atmosphere and expect that nothing should happen. All the models point to a similar undesired result.

As Torah Jews, do we have any obligation to speak up about this? Are we disobeying the Ribono Shel Olam's request Chas V'shalom not to ruin his world? What does this do to our credibility in the wider world? What does this do to credibility in our own community?

I will tell you that I thought you handled a guest in your episode 1 on extremism with kid gloves when he professed skepticism about vaccines and climate change. That's two out of three in the Gemara's criteria that you discussed. This can't have good impact on his credibility on other matters, and that is a shame.

This whole discussion is complicated by the position of the POTUS, to whom we owe tremendous טוב הכרת even if he is a מלך טיפש.

With appreciation,

Dr. Yisrael Ury

Rabbi Bechhofer

To see Rabbi Bechhofers' article [click here](#)

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן מז

בענין חלב הקאמפאניעס שבמדינתנו

ובדבר החלב של הקאמפאניעס במדינתנו אשר יש פקוח הממשלה ואם יערבו חלב בהמה טמאה יענשו וגם יסגירו את העסק שלהם שלכן ודאי מירתתי מלערב יש טעם גדול להתיר אף בלא שיטת הפר"ח משום דהעיקר ידיעה ברורה הוא כראיה ממש כהא דשבועות דף ל"ד גם לעדות דממון. וגדולה מזה איתא בתוס' יבמות דף מ"ה בשם יש מפרשים גם לדין ראיית ב"ד לטבילת גר עיין שם. וזהו גדר אנן סהדי שמצינו בהרבה מקומות. ואף לעדי קיומא דקידושין שאף שלא ראו אלא היחוד הוא כראו הביאה ממש ונעשית א"א גמורה אף לחייב מיתה להבא עליה אחר אח"כ ושלא לתפוס בה קידושין אחרים. ויותר מזה חזינן דאף אנן סהדי פחותה מזו כהא דחזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות שהוא כראיה ממש ונחשב כהוו עדים לקיומא אף לקולא לענין שלא להצריכה גט מהשני בקטנה שלא מיאנה והגדילה וניסת לשני בכתובות דף ע"ג ושמואל לא פליג אלא משום שאין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וע"ד קידושין הראשונים בועל עיין שם, אף שאין בועל ביאת זנות הוא רק לרוב בנ"א ומ"מ נחשבה ידיעה זו כראיה ואף שצריכין אנו לעוד דבר דהוא רק ידיעה דהא לא ראינו רק יחוד ולרב הוא עוד תלתא שהם רק ידיעות שאף שסובר אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום ודאי איכא מעוט שאין יודעין גם לידיעה כיון דאיכא מ"ד שסובר דאין אדם יודע עיין בתוס' גיטין דף מ"ה משום שאין לומר שתהיה פלוגתתם רחוקה אך מ"מ מצד הרוב היודעין שאין קידושי קטנה כלום והרוב שאין בועלין ביאת זנות והרוב שביחוד יש גם ביאה אף שאיכא ג' מעוטים כנגדם שאף אם נימא כמעוט אחד לא היו קידושין מ"מ נחשב לרב כעדים לקיומא ממש שבעיל לשם קידושין אף לקולא שלא יתפסו קידושי השני וגם שמואל מודה בעצם הדין כדלעיל אלמא דיש לידיעה דין ראייה ממש.

ויש ידיעה שאף בנפשות נחשב ראי' דבמנאפיים עד שיראו כדרך המנאפיים אף שהחויב הוא רק אם הכניס כמכחול בשפופרת שלא ראו זה. ומשמע מרש"י ב"מ דף צ"א שכתב דלא הזקינתן תורה להסתכל כ"כ, דבכה"ג ברוצח ושאר מיתות לא היו מחייבין מיתה ורק במנאפיים לא הזקינתן תורה להסתכל ומחייבין אותן מיתה אף שאינה ראייה. וא"כ צריך לומר שבעצם ידיעה היא כראיה גם לגבי נפשות ולכן נהרגין במנאפין ורק בשאר מיתות הוא גזה"כ שלא ידונו ע"פ ידיעה ולכן במנאפין שהיה נמצא שלא יהרגו לעולם כדאיתא בספ"ק דמכות סובר שמואל דמוכרחין לומר דבמנאפין נהרגין ע"פ ידיעה זו ולית בהו גזה"כ זה לענין ידיעה זו אבל אם ידיעה לא היה בעצם כראיה איך שייך לומר שיהרגו כדרך המנאפין דהא עכ"פ לא ראו וליכא עדים אלא ודאי שבעצם הוא כראיה לכל דבר רק שנתחדש דבנפשות לא ידונו ע"פ עדות דידיעה ובמנאפין לא נתחדש לענין ידיעה זו.

ולכן בחלב שאסרו רק בחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו יש להתיר גם בישראל יודעין ידיעה ברורה דהוי כראיה. וזה שאם יערבו יענשו ויצטרכו לסגור העסק שלהם שהוא הרוחה של כמה אלפים והממשלה משגחת אליהם הוא ודאי ידיעה ברורה שהיא כראיה שלא היה בכלל איסורם. וזה הוא גם לכו"ע דאין טעם לחלוק בזה ולכן הרוצה לסמוך ולהקל יש לו טעם גדול ורשאי וכמו שמקילין בזה הרוב בנ"א שומרי תורה וגם הרבה רבנים וח"ו

לומר שעושים שלא כדין. אבל מ"מ לבעלי נפש מן הראוי להחמיר ואין בזה משום יוהרא וכך אני נוהג להחמיר לעצמי אבל מי שרוצה להקל הוא עושה כדינא ואין להחשיבו כמזלזל באיסורין.

ובאם אחד נהג להחמיר אם נאסר מדין מנהג ג' פעמים תליא אם היתה כוונתו להחמיר אף אם הדין הוא להתיר וכ"ש בידע בעצמו שיש להתיר ומ"מ נהג איסור יש עליו איסור נדר דנהג ג"פ אבל אם החמיר משום שהיה סבור שאסור מדינא או אף רק שאסור מספק וחשב על המקילין שאולי טועין בדין או שאולי הם מזלזלין באיסורין אין עליו דין נדר מצד מנהגו וא"צ היתר. והנני ידידו, משה פיינשטיין.

Too see the Aruch Hashulchan discussed on the show [click here](#)

מכתב מאליהו ח"ג עמ' 294-295

חומרות וקולות

ענין הדקדוקים והחומרות בדינים הוא בודאי עיקר גדול. אולם יש צורך גדול להזהר לבל יבוא לידי נזק. כלל גדול בכוחות הנפש: כל המפליג בערך ענין אחד, קרוב שעל ידי זה יוקטן בעיניו ערך ענין אחר.

וסכנה גדולה נשקפת בזה ברוחניות, שעלול היצר להשתמש בתחבולה זו להשביע את האדם בדקדוקי מצוה אחת, כדי להכשילו ח"ו בעבירות רבות.

על כן נכון הוא להקדים ולהחמיר בדקדוקים בענינים עיקריים, כמו ביטול תורה, לשון הרע וכו', כדי להמלט מהסכנה שעל ידי דקדוקים צדדיים בהידורי הידורים, יסיח האדם דעתו ח"ו מהענינים העיקריים, אשר לדאבוננו אנו נכשלים כל כך בהם.

הלא ידמה בזה לבן אדם הבא לפני המלך בעניכה יפה מאד, והוא לבוש בלויי סחבות וסמרטוטים.

ויותר מזה שמעתי בשם הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הסבא מסלבודקא,

שראה בחור אחד שהיה מכין את עצמו לקראת שבת מוקדם בערב שבת, ומקבל שבת בחצות היום. אמר לו: וכי לאיזו זכות הועיל לך כל זה, אחרי שבודאי הינך מביט על כולנו כעל מחללי שבת ח"ו.

מסכת אבות דרבי נתן פרק א- בראשית רבה פרשה יט אות ג

ועשו סייג לתורה לא דומה כרם שהוא מוקף גדר לכרם שאינו מוקף גדר שלא יעשה אדם גדר יותר מן העיקר ויפול הגדר ויקצץ את הנטיעות שכך מצינו שעשה אדם הראשון גדר יותר מן העיקר ונפל הגדר וקצץ את הנטיעות:

בית יוסף יורה דעה סימן קטו

דאמרינן בירושלמי (תרומות סוף פ"ה) כשם שאסור להתיר את האסור כך אסור לאסור את המותר עכ"ל:

ש"ך פלפול בהנהגת הוראות באיסור והיתר (בסוף סי' רמב)

כשם שאסור להתיר את האסור כך אסור לאסור את המותר.

אבן שלמה להגר"א פרק ד

ועיקר ב' הטענות בא לאדם מחסרון ידיעת התורה כי תמיד מחדשים לו ספיקות

טז היצור הרע בא על האדם בשתי טענות: אחת, שעבודת השם אי אפשר לעמוד בו; והשניה, שמראה לו התרים (בראשית ג, א) (ח).

(ח) ועיקר ב' הטענות בא לאדם מחסרון ידיעת התורה כי תמיד מחדשים לו ספיקות

וצריך להחמיר בכל דבר תמיד. וע"כ קשה לו לעמוד בעבודת השי"ת וכמ"ש כל המוסיף גורע. והוא כענין מ"ש את אשר הקלת החמרתי ואת אשר החמרת הקלתי כי מפני שמחמיר תמיד יבוא עי"ז לעקור את הכל. אבל מי שידוע כל דין על בוריו יקל עליו העבודה (עי' מהרש"א בח"א חולין מ"ד ד"ה הרואה טריפה לעצמו) ועוד כי ע"פ רוב

Rabbi Horovitz

רש"י מסכת גיטין דף נו עמוד א

בריוני - אנשים ריקים ופוחזים למלחמה.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

כדתניא, ואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יט עמוד א

מתיב רב טובי בר מתנה: בעשרים ותמניא ביה אתת בשורתא טבתא ליהודאי דלא יעידון מאורייתא. שגזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל שלא יעסקו בתורה, ושלא ימולו את בניהם, ושיחללו שבתות. מה עשה יהודה בן שמוע וחביריו? הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה. אמרה להם: בואו והפגינו בלילה. הלכו והפגינו בלילה, אמרו: אי שמים! לא אחיכם אנחנו, ולא בני אב אחד אנחנו, ולא בני אם אחת אנחנו? מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות קשות! וביטלום. ואותו היום עשאוהו יום טוב.

רמב"ם ריש הלכות דעות

דעות הרבה יש לכל אחד ואחד מבני אדם וזו משונה מזו ורחוקה ממנו ביותר, יש אדם שהוא בעל חמה כועס תמיד, ויש אדם שדעתו מיושבת עליו ואינו כועס כלל ואם יכעס יכעס מעט בכמה שנים, ויש אדם שהוא גבה לב ביותר, ויש שהוא שפל רוח ביותר, ויש שהוא בעל תאווה לא תשבע נפשו מהלך בתאווה, ויש שהוא בעל לב טהור מאד ולא יתאוה אפילו לדברים מעטים שהגוף צריך להן, ויש בעל נפש רחבה שלא תשבע נפשו מכל ממון העולם, כענין שנאמר אוהב כסף לא ישבע כסף, ויש מקצר נפשו שדיו אפילו דבר מעט שלא יספיק לו ולא ירדוף להשיג כל צרכו, ויש שהוא מסגף עצמו ברעב וקובץ על ידו ואינו אוכל פרוטה משלו אלא בצער גדול, ויש שהוא מאבד כל ממונו בידו לדעתו, ועל דרכים אלו שאר כל הדעות כגון מהולל ואונן וכילי ושוע ואכזרי ורחמן ורך לבב ואמיץ לב וכיוצא בהן.

ויש בין כל דעה ודעה הרחוקה ממנה בקצה האחר דעות בינוניות זו רחוקה מזו, וכל הדעות יש מהן דעות שהן לאדם מתחלת ברייתו לפי טבע גופו, ויש מהן דעות שטבעו של אדם זה מכוון ועתיד לקבל אותם במהרה יותר

משאר הדעות, ויש מהן שאינן לאדם מתחלת ברייתו אלא למד אותם מאחרים או שנפנה להן מעצמו לפי מחשבה שעלתה בלבו, או ששמע שזו הדעה טובה לו ובה ראוי לילך והנהיג עצמו בה עד שנקבעה בלבו. שתי קצוות הרחוקות זו מזו שבכל דעה ודעה אינן דרך טובה ואין ראוי לו לאדם ללכת בהן ולא ללמדן לעצמו, ואם מצא טבעו נוטה לאחת מהן או מוכן לאחת מהן או שכבר למד אחת מהן ונהג בה יחזיר עצמו למוטב וילך בדרך הטובים והיא הדרך הישרה.

הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם, והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות ריחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו, לפיכך צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו, כיצד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ולא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת, וכן לא יתאוה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו, וכן לא יהיה עמל בעסקו אלא להשיג דבר שצריך לו לחיי שעה כענין שנאמר טוב מעט לצדיק, ולא יקפוץ ידו ביותר, ולא יפזר ממונו אלא נותן צדקה כפי מסת ידו ומלוה כראוי למי שצריך, ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן אלא שמח כל ימיו בנחת בסבר פנים יפות, וכן שאר דעותיו, ודרך זו היא דרך החכמים, כל אדם שדעותיו דעות בינוניות ממוצעות נקרא חכם.

ומי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא חסיד, כיצד מי שיתרחק מגובה הלב עד הקצה האחרון ויהיה שפל רוח ביותר נקרא חסיד וזו היא מדת חסידות, ואם נתרחק עד האמצע בלבד ויהיה עניו נקרא חכם וזו היא מדת חכמה, ועל דרך זו שאר כל הדעות, וחסידים הראשונים היו מטין דעות שלהן מדרך האמצעית כנגד שתי הקצוות, יש דעה שמטין אותה כנגד הקצה האחרון ויש דעה שמטין אותה כנגד הקצה הראשון, וזהו לפנים משורת הדין, ומצווין אנו ללכת בדרכים האלו הבינונים והם הדרכים הטובים והישרים שנאמר והלכת בדרכיו.

אבן שלמה מהגר"א

פרק א

מוֹשֵׁר שֵׁין בְּאַרְבַּעַה יְסוּדוֹת^ה.

ב

(ד) ³ עֵיקַר חַיּוֹת הָאָדָם, הוּא לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד
בְּשִׁבְרַת הַמְּדוֹת, וְאִם לָאוּ לָמָּה לוֹ חַיִּים^ו.

Here it is, courtesy of R' Micha's conversion.

YGB

Yosef Gavriel Bechhofer
 Cong. Bais Tefila, 3555 W. Peterson Ave., Chicago, IL, 60659
 y...@aishdas.org, <http://www.aishdas.org/baistefila>

Good Chumros?
 Rabbi Yosef Gavriel Bechhofer

The Big Question

Do you merit a greater portion in the World to Come if you always reads the Shma before the Magen Avrohom's deadline?[1] Do you generate more nachas ru'ach for HaKadosh Baruch Hu if you keep your refrigerator on a Shabbos clock? If the answer to these questions is an unqualified "yes," then why are we not machmir every conceivable chumra possible?

Before we continue, let us clarify that the converse of a chumra is not a kulla. Halacha recognizes many instances in which kullos are justified: "hefsed merubeh," "she'as hadechak," "kavod Shabbos," etc. However, these are not, for our purposes here, the alternatives to chumros. The alternative is "baseline" halachic observance. While the definition of such a standard is iffy, let us say that it consists of a standard of halachic behavior endorsed by: a) many great Poskim who have weighed in on the issue; and, b) prevalent practice among many observant Jews. Are there Unwarranted Chumros?

Of course, chumros must be warranted. Chazal warn us not to prohibit things or activities arbitrarily:

Rabbi Eliezer said: Just as allowing that which is prohibited is forbidden, so prohibiting that which is allowed is also forbidden. (Yerushalmi Terumos 5:3).[2]

Many writers have attempted to identify sociological reasons why, in their perception, our generation has a more stringent attitude toward Halacha - is more machmir - than our parents' and grandparents' generations. Their various theories may or may not constitute insightful analyses of contemporary conditions. They do nothing, however, to answer the questions that we posed at the outset.

Some chumros may be sociologically motivated. Some people may be machmir unthinkingly. These may not be the "right" motivations for adopting a chumra. We, however, want to understand what a "right" motivation might be, and, will a chumra adopted as a result truly enhance one's Avodas Hashem? Chumros for the Thinking Person

In broad terms, we can identify four categories of chumros:

1. Based on halachic issues.
2. Based on ahavas Hashem.
3. Based on yiras Hashem.
4. Based on separation from gashmiyus.

The first category is halachic in nature: A great Posek reviews an issue

in depth and comes to the conclusion that Halacha definitively follows the stringent opinion in a certain area.

For example, for centuries most of Ashkenazic Jewry was lenient concerning yoshon and chodosh.[3]When Rabbi Chaim and Rabbi Velvel Soloveitchik zt"l revisited the issue, however, their analysis led them to conclude that the prevailing practice was incorrect, and that following the stringent opinion in this area was necessary. A chumra arrived at by this process is inescapable. But very few of us are equipped to engage in this process. It is one reserved for Gedolei Torah at the highest echelon. Often, Poskim who have engaged in such comprehensive reviews and analyses are loath to impose the standards implicated by their conclusions on the masses of Am Yisroel. Their reasons may be based on the principle of eilu va'eilu divrei Elokim chayim.[4]They may, however, advise their talmidim and followers of their conclusions, and direct them to adhere to these rulings.

As these talmidim and followers would then be bound to follow the stringent opinion of their Posek, to be perfectly precise, for them this mode of behavior is no longer a "chumra." If your halachic authority has ruled in accordance with the more stringent opinion in an issue, this becomes for you normative Halacha. To many beyond your circle, however, this mode of behavior will still be an apparent chumra, as their halachic authority may not accept the more stringent opinion.

(We should note that rabbinic authorities, even to the present day, may issue guidelines and enactments - takkanos - that are not properly classified as chumros. The Chazon Ish zt"l (Orach Chaim 52:6) understood the prohibition to use an umbrella on Shabbos as a modern day rabbinic enactment, based on their mandate to preserve the public aura of Shabbos.)

The next two categories of chumros are best understood by introducing and exploring them together. They are "chumros me'yirah" and "chumros me'ahava" - chumros adopted out of fear (of Hashem or the defiling qualities of the sin itself) or love (of Hashem or Am Yisroel).[5]

The Shelah HaKadosh zt"l (vol. 1, Bais Dovid, Bais Chochma) attempts to explain the phenomenon of ever-more chumros. He writes that as time goes by there are many more enticements. The power of the yetzer hara becomes ever greater. Society "devolves," and spiritual danger increases. It becomes imperative, therefore, to introduce more safeguards. Halacha may not even mandate these chumros. Any boundary, however, may be positive. The Nesivos Shalom (Kovetz Sichos p. 16), in the name of the Toras Avos, cites the verse regarding Bila'am and his donkey, which found itself standing in the path among the vineyards bound in narrow confines by a "gader mizeh v'gader mizeh" - a fence on either side - that pressed the leg of Bil'am. The Nesivos Shalom interprets the pasuk as an allusion to the necessity to impose gedarim on oneself to keep on the straight and narrow path:

For when there are boundaries and limitations on all sides they press and wear away the habits ["hergel" - a play on the Hebrew word "regel" - leg] of Bil'am. He [the Toras Avos] explains, that there are boundaries and limitations meant so that one who learns Torah remains free of inclinations and negative thoughts, and that there are others meant so that one who involves himself in matters of this world should not become too materialistic ["megusham"]. The boundaries and limitations in the vein of "gader mizeh v'gader mizeh" that surround each step direct the individual in the proper path.

The Maharal (Be'er HaGolah 1:4, d.h. HaRevi'i) explains the Gemara that states that rabbinic enactments are more precious before Hashem than Torah laws. He notes that the hallmark of love is the quest to give to one's beloved.[6]The

Michtav Me'Eliyahu (vol. 5, p. 234) cites the pesukim in Yeshaya (58:13-14) that admonish the Jewish people to keep Shabbos properly. The stress in those pesukim is on

Kavod Shabbos. Rabbi Dessler asks the obvious question: Surely, were it up to us, we would stress the prohibitions of Shabbos and their fortification - not the honor of Shabbos? We must preface Rabbi Dessler's answer with the comment of the Rambam (Peirush HaMishnayos) on the well-known mishna at the end of Makkos:

Rabbi Chananya ben Akashya said: Hashem wanted to enhance the merit of the Jewish people. It is for that reason that he granted them many mitzvos.

A "conventional" understanding might be that Hashem wants to reward us as much as possible, and that is why he gave us so many opportunities to fulfill mitzvos. The Rambam, however, says that to qualify for "entry" to the World to Come a "candidate" must have fulfilled at least one mitzva lishma during his or her lifetime. This is a very difficult task, as lishma is not a simple matter to attain.[7] Rabbi Chananya ben Akashya's meaning is that it was to make that difficult task more feasible that Hashem gave us so many opportunities to complete it successfully, by giving us so many mitzva opportunities.

Rabbi Dessler explains that lishma is a critical prerequisite for Olam HaBa because the World to Come is, by its very nature, a world of lishma. The characteristic of Olam HaBa is "l'hisa'neg al ziv

ha'Shechina" - to enjoy the transcendent radiance of the Shechina. Only if that is meaningful to an individual is there a point to that individual's presence in the World to Come. It is, says Rabbi Dessler, the Oneg Shabbos - that is one sixtieth of the World to Come - that is the lishma that is the barometer of one's Shabbos.

Rabbi Dessler goes on to explain the concept of hiddur mitzva in this vein: If you buy a more expensive esrog to take pride in it Sukkos morning that is not a valid reason for hiddur mitzva. However, if you spend more on an esrog as an expression of your love for Hashem that is a "chumra me'ahava":

This is also the definition of "hiddur mitzva." A hiddur mitzva does not mean "a little more mitzva." It is, rather, a higher level in one's appreciation of a mitzva in one's heart. If we have not reached such a level internally, of what benefit is our hiddur?

A noteworthy example of "chumra me'ahava" based behavior may be found in the regulations set by the Ramchal zt"l for his group of disciples. Among the seven enactments were:

All the reward for all of their mitzvos and good deeds was to be given as a gift to all Klal Yisroel, with the intent to be "gomel chesed" (so to speak) to the Shechina.

Any mitzva performed by any one of the group was as if done in the name of the entire group. They accepted upon themselves to conduct themselves with great love toward each other and to accept rebukes from each other with total love and no anger at all.

No chumra nor minhag b'Yisroel was to be disregarded.[8]

There are dangers in both kinds of chumros. Rabbi Yeruchom Levovitz zt"l (Da'as Torah, Bereishis p. 19) reminds us of the exchange between the nachash and Chava in Gan Eden. Chava embellished the command of Hashem not to eat from the Tree of Knowledge with a prohibition to touch the tree. The Avos d'Rabbi

Nosson[9] attributes this "chumra" to Adam and says that from here we see the danger in adding on stringencies where not essential. The Chovos HaLevovos explains that one should not take upon oneself excessive restrictions. They are apt to become a burden and a nuisance, and may eventually tempt a person to cast the yoke of much more than the chumra off his or her shoulders. This is the danger inherent in chumros me'yirah.

The danger in a chumra me'ahava is manifest in a story I heard from one of my Rabbeim zt"l. An impetus for Rabbi Yisroel Salanter zt"l to found the Mussar movement was an experience he once had on one of the Yomim Nora'im in Vilna. He had forgotten to bring a Machzor to Shul. He found himself standing next to an illustrious scholar and motioned a request to be allowed to look

into his neighbor's Machzor. The scholar's "response" was a shove. This scholar stressed his chumra of davening to Hashem with the utmost kavana - which we need not doubt that he did. Yet there is in this stress an inherent haughtiness that may lead one to improper leniency in other areas - here, in one's bein adam l'chaveiro. Even worse, says Rabbi Dessler (Michtav Me'Eliyahu vol. 3, p. 294), is overt conceit - the sin of ga'avah that outweighs any advantage accrued by the chumra. He says therefore, that it is proper:

....To be machmir and meticulous in primary areas, such as Bittul Torah, Lashon Hara, etc., [but not other areas], to avoid the danger that by peripheral meticulousness to an exaggerated extent one may, chas ve'shalom, lose sight of the primary areas in which, to our regret, so many fail . . .

The Yerushalmi (Berachos 9:5) captures these pitfalls in its caution:

Do [mitzvos] both out of love and out of fear. Do out of love, for even if you are prone to hate you will not, because one who loves does not hate. Do out of fear, for one who has fear does not reject.

A fourth type of chumra is that alluded to by the Nesivos Shalom cited above and described by him elsewhere in greater detail:[10] Excessive Gashmiyus in and of itself is a negative thing - it is a barrier between oneself and Hashem.

This type of chumra runs into significant conflict with our contemporary milieu. Baruch Hashem, our generation enjoys affluence to a degree unknown, even unimagined, by our forbears, even a few short years ago. The American "dream" and "upward mobility" have a very real impact on our society as well. Yet, one need only recall the Ramban on Kedoshim Tee'heyu and the Mesillas Yesharim Sha'ar Ha'Perishus to realize the value placed in Yahadus on refraining from material pleasure - even permissible pleasure - and histapkus b'mu'at. Over-involvement in the pursuit of material possessions and pleasures - pursuit of "chomer" - may prove a distraction from the quest for ruchniyus.[11]

There is a value in even artificial disdain for the material - lest it exert a deleterious effect. An echo of this may be found in the Piasieczner zt"l's remark that a necktie is a "keshet resha'im" ("Toldos Ha'Mechaber" by Rabbi Aharon Surasky, Chap. 11, printed in the back of several of the Piasieczner's seforim). (While this application does not resonate with a community that has grown to appreciate fine

neckwear as a hallmark of dignified appearance, we may identify other manifestations closer to home.[12]) Ba'al Nefesh

A subcategory of the first and last categories is the advice found often in halachic works: "Ba'al Nefesh yachmir" - "a righteous (Rashi Chullin 6a) - or pious (Rashi Pesachim 40a) - person should be stringent."

In the Gemara (ibid., and Nidda 16b and 65b) and Shulchan Aruch (Orach

Chaim 240:9, Yoreh De'ah 116:7 and several other places) they usually give this advice in cases where a certain mode of conduct may, technically be permissible, but skirts the boundaries of a prohibited act. To engage in such behavior may not be legally proscribed, but, nevertheless, suggests a proclivity toward indulgence and pleasure not befitting a person at higher levels of divine service. (The Ran in Nedarim 91b seems to use "latzeis yedei shomayim" in the same way.)[13]

The Mishna Berura employs this dictum in cases of major contention, where a significant opinion - perhaps only a few Poskim - tends toward a stringent approach although another equally valid opinion - perhaps even most Poskim - is inclined to be lenient. If neither opinion is manifestly definitive, then the Mishna Berura may give the advice of "Ba'al Nefesh yachmir." This means, that the weight of the sources allowing leniency grants that standard halachic legitimacy. Nevertheless, the weight of the Poskim on the other side of the equation led the Chofetz Chaim zt"l to conclude that those who are yere'ei cheit (fear sin) should incline toward chumra.[14]

(This is similar to Rabbi Shimon Shkop zt"l's (Sha'arei Yosher 1:2) explanation of safek d'oraysa l'kulla according to the Rambam. Reb Shimon interprets this as follows: The Torah

distinguishes between a definite prohibition, that one may definitely not transgress, and cases of doubt, where one is entitled to take chances. If, however, you ultimately discover that the case in doubt in fact entailed a definite prohibition, you have committed a transgression and teshuva is mandated. Just as yir'as cheit led Chazal, from the Rambam's perspective, to mandate chumra in cases of safek d'oraysa, so too the Mishna Berura advises a Ba'al Nefesh to be machmir in cases he perceives as questionable.)
The Decisive Answer to the Big Question

To return to our opening questions: The answer (you knew this was coming) is: It depends! If one of the four legitimate reasons for chumros motivates one always to read Shma before the Magen Avraham's deadline, one's Avodas Hashem is enhanced. Not necessarily because one has always said Shma earlier than others. After all, when one comes after 120 years to the Beis Din shel Ma'alah, one will have fine, solid halachic foundations - the Gr"a and Ba'al Ha'Tanya, among others - upon which to justify a later reading of Shma. Rather, because one followed one's Posek, manifested Yiras Hashem or Ahavas Hashem, or dissociated oneself from the material and mundane by that chumra.

A simple example of the importance of assessing the advisability may be found in Hilchos Sukkah. The Rama (Orach Chaim 639:7) says: "Anone who is exempt from [the mitzva] of Sukkah [bec rain is falling, etc.] yet does not leave it, receives no reward for his activity . . ." The Bi'ur Halacha there comments: "This principle applies specifically to a scenario where an aspect of transgression, such as anguish ["mitzta'er], is involved, which is Chillul Yom Tov . . ." We see here an elementary illustration of a chumra not thought out, that ends up being detrimental to one's Avodas Hashem.

But . . . It is possible that one may diminish one's Avodas Hashem by strict adherence to the Magen Avraham's time frame - if it led one to haughtiness, fractious behavior toward others, or another negative byproduct. And, there are scenarios in which following the later time frame of the Gr"a or Ba'al Ha'Tanya's time frame may enhance one's Avodas Hashem - if more sleep truly enriched one or one's family's Oneg Shabbos!

If nothing else, what should we take away from our discussion? That the motivations for our behavior are critical and that we must carefully analyze them. Then, in consultation with our mentors, we must carefully consider and plan how in every area of our Avodas Hashem we can attain higher levels of

accomplishment and lishma.

[15] The question is of course, technically erroneous. As Antigonus Ish Socho tells us in Avos 1:3, we do not serve Hashem in order to achieve reward. I have intentionally inaccurately phrased the question in order to emphasize the issue.

[16] One of my roshei yeshiva once related that he had met a man who would not remove or replace a bottle cap on a soda pop bottle on Shabbos (even when the cap had been initially opened before Shabbos). He based his "chumra" on the prohibition to create a tent ("asi'as ohel") on Shabbos. This rosh yeshiva clearly demonstrated that the problem of ohel could not, by any stretch of the imagination, apply to soda pop bottle caps. The individual remained adamant: "Everyone has their chumros," he said, "this is mine." Perhaps someone may have some reason to take a personal shevu'ah (vow) not to open bottle caps on Shabbos. In the absence of such a shevu'ah, this practice could not be justified as a chumra, as it did not reflect any legitimate halachic opinion.

[17] To be sure, this is inaccurate. There were always machmirim on chodosh, even among the Chassidim. Some might argue that the "baseline" halachic position is to be stringent in the area of chodosh, and that it is a "kulla" - a leniency - to eat grain products from the new crop before the 17th day of Nissan. I have chosen to deem the observance of chodosh outside Eretz Yisroel as a chumra because the overwhelming majority of observant Jews have never refrained from chodosh. As we have noted, "baseline halacha" may be determined by the practices of a majority of observant Jews: "Puk chazei mai ama dvar" - "Go see how the nation conducts itself" (Berachos 45a). The Mishna Berura (489:45) writes, concerning chodosh, that "Ba'al Nefesh yachmir. See our discussion of that concept below. See also the Aruch HaShulchan Yoreh De'ah 293. A fuller appreciation of the complexities of the issue will have to wait for another opportunity. As above, the intentional oversimplification here is for illustrative purposes only!

[18] See "Mezuzos, Machlokos and Eilu va'Eilu Divrei Elokim Chayim," The Jewish Observer, __, available at: <http://www.aishdas.org/baistefila/eilu.htm>.

[19] The Minhag Yisroel to be machmir on "pas paltar" during Aseres Yemei Teshuva is a good example of a chumra meant to manifest our love of Hashem at a time when we feel particularly close to Him.

[20] As explained at length in the Michtav Me'Eliyahu's famous Kuntres HaChesed, vol 1.

[21] The interpretation of lishma is the subject of a great debate between the Besht and Rabbi Chaim of Volozhin zt"l. The Besht (Tzava'as HaRivash simanim 29-30 and the nuscha'os acheirim there. Rivash = Rabbi Yisroel Ba'al Shem) held that Torah lishma means the study of Torah with the purpose of achieving

dveykus in Hashem. Reb Chaim expends a great deal of effort (Nefesh HaChaim Sha'ar 4, Chaps. 1-2) rejecting this approach. Reb Chaim defines Torah lishma as Torah for its own sake, as complete and total immersion in study for no other purpose but the study itself. Shabbos, however, is a mitzva, not Torah. Rabbi Dessler interprets the passage in Yeshaya as teaching us that the scale of measure by which one's Shemiras Shabbos lishma is measured is the extent to which it is for him or her a true oneg and "hana'ah me'ziv ha'Shechina.

(There are other interpretatitons of lishma as well. The Kotzker Rebbe zt"l (Emes v'Emuna p. 26) notes that lishma begins in the way we learn. Torah lishma, said the Kotzker, is the same as Torah kishma. We learn Torah to fulfill the meaning of its name. Torah means "Teaching," and our Torah is Toras Chaim, the Teaching of Life. If we learn Torah with the intent that it elevate and refine our lives, our Torah is lishma, and divrei Elokim chayim. Similarly, Rabbi Samson Raphael Hirsch zt"l says (Siddur Tefillos Yisroel p. 8): "Lishma means to study Torah with the only purpose that pleases Hashem, and with proper preparation, to know His will and fulfill it: To learn, to teach to preserve and to perform."

In fact, this perspective is grounded in the words of the Shelah HaKadosh, Masseches Shavuos: "And the concept of lishma is the intent to involve oneself in Torah in order to fulfill that which Hashem commanded us... and, therefore, when one learns Tanach, Mishna, Talmud and Poskim, he should undertake that: 'All I shall find, both to pursue and to avoid, I will fulfill like a loyal servant'... And how wonderful it would be if when a person opens a sefer he says: 'I want to learn in order that the study may lead me to deed, to straightened middos and to the knowledge of Torah, and I am doing so for the sake of unifying Kudsha Berich Hu u'Shechintei.' This is called Torah Lishma. See also the Gemara at the end of the fourth chapter of Masseches Sukkah.)

[22] Other takkanos can be found in Tenu'as HaMussar vol. 1, pp. 83-84 and Otzaros Ramchal p. 9.

[23] 1:5. See also Yerushalmi Nedarim 9:1.

[24] See also the Or Gedalyahu on Parashas Naso, who makes a similar point in his discussion of nezirus.

[25] For example, there are various "loopholes" in the halachos of Cholov Yisroel. A person may decide not to exploit one of these loopholes - even if he perceives it as an halachically legitimate loophole - because he feels that excessive indulgence in rich chocolate confections is inimical to his dveykus in Ha'Kadosh Baruch Hu.

[26] Longtime loyal readers will recall, however, that in Jan. '78 we did draw the line at a \$2000.00 necktie! - NW.

[27] See Rabbi Chaim of Volozhin zt"l's Ruach Chaim on Avos 3:1 d"h Din v'Cheshbon (free translation): "Human free will allows an individual to change a materialistic existence into a spiritual one, and, chas v'shalom, the opposite as well... Individuals who elevate their flesh toward spirit are known as Ba'alei Nefesh..."

[28] Through the wonders of modern technology we can list the thirteen times that Ba'al Nefesh is mentioned in the Mishna Berura, allowing the reader to verify this usage: 27:33, 246:34, 257:49, 271:21, 301:141, 303:65, 345:23, 364:8, 444:17, 453:17, 462:11, 489:45, 581:160. (Readers with access to one of several CD-Rom search programs will also find several places in the Bi'ur Halacha where the Chofetz Chaim employed this phrase.)

It is this attitude that the Kotzker Rebbe zt"l probably meant to disparage when he said that Chassidim fear G-d, while Misnagdim fear the Shulchan Aruch, but the disparaging comment does not mean that the attitude is not legitimate!

ערוך השולחן יורה דעה סימן רצג

סעיף יט

האמנם עתה שזכינו לאור זרוע לצדיק עתה לישרי לב שמחה ואין בזה שום ספק דהעולם סוברים כרבינו ברוך וריב"א ורבינו אבגדור הכהן ורבינו יצחק בעל האור זרוע ורבינו מנחם מעיל צדק ומרדכי גדול ומהרי"ל דחדש בח"ל דרבנן וכמו שביאר האור זרוע שיטתם הברורה דאוקי סתמא להדי סתמי ור"א ורבנן הלכה כרבנן ולדבריהם איסור חדש תלוי בעומר דממקום שאין מביאין עומר שם אין החדש נוהג דכן הוא פשטא דסוגיא דר"פ כל הקרבנות ואין לישאל דאיך אפשר לומר כן והא תנינן בריש חלה דאם לא השרישו קודם לעומר אסורין עד עומר הבא ומבואר שם בירושלמי דאין מביאין עומר מזה משום דבעינן ראשית קצירך ולא סוף קצירך ע"ש וכן משמע להדיא בגמ' ר"פ כל קרבנות ע"ש הרי דאיסור חדש אינו תלוי בעומר אך זה ל"ק כלל דוודאי אינו תלוי בזריעתו הפרטית של האיש הזה אבל בהמקום תלוי וודאי דממקום שמשם פסול לקרבן העומר כמו ח"ל גם איסור חדש אין בו כיון דרחמנא תלי איסור חדש בהקרבנות העומר ואם דהרמב"ם לא ס"ל כן דאינו תלוי זה בזה אבל הני רבותינו ס"ל כן ומהרי"ף והרא"ש אין ראיה דס"ל גם בזה כהרמב"ם די"ל דלדינא אינם פוסקים כמשנה דכל קרבנות הציבור וס"ל כריבר"י דעומר בא מח"ל שהרי הם אינם מדברים בדיני קרבנות אלא דאלימי להו סתמא דערלה מטעם שכתבנו בסעי' ד' ואין נ"מ בזה:

סעיף כ

וכיון דהוי דרבנן הדבר פשוט כמ"ש הגדולים שלא גזרו על מדינות הרחוקות מארץ ישראל דכל מצות התלויות בארץ כשגזרו רבנן על ח"ל לא גזרו רק על המדינות הקרובות לא"י כמו תרומות ומעשרות ורק בחלה גזרו משום דהחיוב הוא בשעת גלגול העיסה ועוד דחדש קילא טובא מתרומות ומעשרות וחלה דטבל הוא במיתה לפיכך גזרו אבל חדש הוא בלאו וראיה ברורה לזה ממה שאמרו בקדושין [ל"ט א] כלאי הכרם דבא"י אסור בהנאה גזרו בח"ל כלאי זרעים דבא"י מותר בהנאה לא גזרו בח"ל ע"ש הרי מפורש דכל שהאיסור הוא לאו ומותר בהנאה לא גזרו בח"ל ואי קשיא לפ"ז למה גזרו בחדש על המדינות הקרובות והטעם פשוט משום דהמקומות הקרובין זל"ז מוליכין התבואות מזה לזה ואתי לידי קלקול כמובן אבל למה להם לגזור על הרחוקות ויותר מזה דאיך יגזרו על המדינות הרחוקות כשלא שצטרך להמתין יותר מחצי שנה מזמן הקציר דבר שאין הציבור יכולין לעמוד בו הא קיי"ל דאין גוזרין גזירה על הציבור בדבר שאין יכולין לעמוד בו ודרשינן זה מקרא בפ' אין מעמידין [ל"ו א] ומטעם זה בטלו איסור שמן ע"ש ק"ו לתבואה שהוא חיי נפש ממש ולכן כל בית ישראל נקיים ולא נכשלו באיסור ח"ו:

סעיף כא

ולפ"ז לשיטת רבותינו אלה הוי היתר גמור אפילו בקרקע של ישראל והגדולים שהעמידו ההיתר מפני שאינו נוהג בשל עכו"ם בח"ל כתבו מפורש דשדות של ישראל אסורות ואנן הא קא חזינן הרבה שדות של ישראל שזרוע ישראל ולא נהגי באיסור חדש וזהו הרבה במדינות אלה ומכמה דורות נהגו כן אבל לדברינו דאנו סוברים כשיטה זו א"ש ולשיטת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש נוכל לומר ההיתר על שדות עכו"ם כמ"ש בסעי' ט"ו

ואף בשדות ישראל אולי אפשר לומר דנהי דלשיטתם אין תלוי איסור חדש במקום שהעומר יכול לבא משם כמ"ש דלהרמב"ם בהכרח לומר כן דאין זה תלוי בזה מ"מ נראה כיון דלשיטתם מיעטה התורה שלא יביאו עומר מח"ל מקרא דכי תבואו כמ"ש הא בעינן עכ"פ שיהא ראוי להביא והיינו במדינות שבזמן הפסח כבר הם קרובים לקצירה אבל במדינות הצפונית שלנו שזורעים אחר הפסח וקוצרים קודם ר"ה מה מיעטה התורה הא אין כאן לא זריעה ולא קצירה בשעת הפסח:

סעיף כב

וכי תימא שהתורה מיעטה שלא יביא משנה העברה א"א לומר כן דזה אפילו בא"י פסול כדאמרינן ר"פ כל הקרבנות בשביעית דא"א להקריב מכרמל דאשתקד משום דבעינן ראשית קצירך ולא סוף קצירך או משום דבעינן כרמל בשעת הקרבה ע"ש וכן אמרינן בירושלמי פ"ק דחלה סוף הלכה א' אהא דתנן דאם השרישו קודם לעומר אסורין עד שיבא עומר הבא ושאל ר"א מהו שיביא עומר מהן ופריך אפשר לומר חדש וישן אין תורמין ומעשרין מזה על זה ואת אמרת הכין כלומר איך אפשר להקריב מהן שהרי כשני מינים הם לעניין תרומות ומעשרות ואח"כ אומר גם טעם דראשית קצירך ולא סוף קצירך וכן משום שאינם ביכורים ע"ש ומסיק והן שהביאו שליש לפני ר"ה אבל הביאו שליש לאחר ר"ה העומר בא מהן עכ"ל הרי דבהביאו שליש לפני ר"ה הוויין כשני מינים וכ"ש במדינות אלו שכבר נקצרו לפני ר"ה דהם כשני מינים ואין העומר בא מהם אפילו בא"י א"כ אין צורך למעט ח"ל מטעם ח"ל אלא מטעם דהם כשני מינים אלא וודאי קרא דמעטיה לח"ל מהבאת עומר בע"כ דלא אמדינות אלו קאי רק על הסמוכות לא"י ואפילו הרחוקות המערבית והדרומית והמזרחית ולא על הצפונית שהם אינם בכללו של היתר העומר ולא באיסורו ובוודאי שאין לבנות יסוד נכון על זה בלתי ראייה גמורה אלא דלסניף בעלמא אומר כן: